Bijlage 1
Toelichting algemeen beleid, werkwijze inzameling OPK en teruglopende hoeveelheid OPK

Beleid OPK-inzameling
Op 10 juni 2021 is door de raad besloten dat aangewezen inzamelaars per kalenderjaar één keer in de vier weken/maand het huishoudelijk OPK inzamelen (11 x per jaar wanneer er in de zomerperiode een inzameling vervalt).

Er is gekozen voor een uniforme inzamelfrequentie voor de gehele gemeente, op een zo kostenefficiënt mogelijke wijze, zodat elke inwoner in Tytsjerksteradiel op hetzelfde serviceniveau zijn/haar oud papier kan scheiden, dit als onderdeel van het Grondstoffenbeleidsplan 2020-2025 en in lijn met de afvaldriehoek (bestaande uit milieu, kosten en service).

In het kader van de uitvoering van de gemeentelijke zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen is de gemeente met diverse andere gemeenten in Fryslân een samenwerking (in de jaren 80) aangegaan om op zo efficiënt mogelijke wijze afvalstoffen te kunnen inzamelen en verwerken. De organisatie die hiervoor in het leven is geroepen is OLAF (Afvalsturing Friesland en Friesland Milieu) en vanaf 2004 bekend onder de handelsnaam Omrin. Vanuit de zorgplicht voor de inzameling huishoudelijk afval / oud papier en karton is alles er op gericht dit doelmatig en kostenefficiënt uit te voeren.

Vanuit het aanbestedingsrecht is het toegestaan om via 'quasi inbesteden' de inzameling via Omrin te laten plaatsvinden. Bij quasi-inbesteden wordt een opdracht niet publiek aanbesteed, omdat de uitvoering wordt toevertrouwd aan een entiteit die, juridisch gezien, als een verlengstuk van de overheid wordt beschouwd.

De gemeente zamelt dus via Omrin huishoudelijke afvalstoffen in en voor de inzameling van OPK van huishoudens is dit vastgelegd in een overeenkomst tussen Omrin en de gemeente.

Voor de OPK-inzameling wijst het college jaarlijks verenigingen/scholen aan met een aanwijzingsbesluit en bijbehorende voorschriften ten aanzien van veilig inzamelen en een optimale, kostenefficiënte en nette bedrijfsvoering.
Inzamelaars kunnen bij het inventarisatieformulier OPK-inzameling kiezen voor twee manieren van inzamelen:

- OPK-inzameling met eigen middelen waarbij het OPK op een centrale plaats in een inzamelcontainer van Omrin wordt gedaan;
- OPK-inzameling met kraakpersauto van Omrin.

De al jarenlang gehanteerde beleidslijn is dat de inzameling en verwerking van het OPK door Omrin plaatsvindt en dat inzameling niet door andere derden plaatsvindt. In het verleden zijn eerdere verzoeken van inzamelaars om het OPK door derden in te zamelen afgewezen. In het najaar van 2021 zijn in de raad de inzamelkosten OPK met inzamelcontainers en kraakpersauto's van Omrin behandeld en is door de gemeente een marktverkenning gedaan bij diverse inzamelaars. Hieruit bleek dat de inzamelkosten van Omrin overeenkomen met de andere inzamelaars en daarmee niet uit de pas lopen. Omdat er door Omrin jaarlijks is geïndexeerd, gaan we ervan uit dat dit op dit moment nog steeds de situatie is.

Toelichting
Er is sprake van een 'getrapte inzameling'. In het kader van de afvalstoffenverordening verbindt de gemeente voorwaarden en stelt zij beperkingen aan de aanwijzing voor de inzameling van OPK, waarbij rekening wordt gehouden met de overeenkomst met Omrin en met afwegingen van doelmatigheid en efficiency, en kan door inzamelaars met containers van Omrin of met kraakperswagens van Omrin worden ingezameld en is het niet mogelijk om met kraakperswagens van andere partijen in te zamelen. Dit beleid is in eerdere jaren ook naar andere inzamelaars gevolgd.
De verrekening van de kosten/opbrengsten van OPK met de inzamelaars wordt uitgevoerd door Omrin, omdat de afspraak is dat de inzameling van OPK in Tytsjerksteradiel alleen via inzamelcontainers en kraakpersauto's van Omrin wordt verzorgd. De gemeente keert de subsidievergoedingen OPK uit aan de inzamelaars. Inzamelen met kraakpersauto's van derden geeft een grote ongewenste verandering in de bedrijfsvoering van Omrin en de gemeente op het gebied van een doelmatige en efficiënte inzameling aangaande planning en administratie.

<u>Garantievergoeding</u>
Alle aangewezen inzamelaars hebben op basis van de inzamelwijze recht op een garantievergoeding, door de raad vastgesteld in de Subsidieverordening OPK 2022.

De huidige Subsidieverordening Oud Papier en Karton 2022 en geldende garantieprijzen vanuit de gemeente zijn:

- OPK-inzameling met eigen middelen en met een inzamelcontainer van Omrin: € 50,- per ton;
- OPK-inzameling met kraakpersauto van Omrin : € 30,- per ton.

De vergoedingen worden maandelijks (wanneer er sprake is van een positieve opbrengst) aan de verenigingen uitgekeerd. De gemeente betaalt de kosten van de inzamelmiddelen (kosten kraakpersauto Omrin of containerkosten Omrin) vanuit de opbrengst van het OPK. Bij een lage marktprijs OPK wordt dit betaald vanuit de afvalstoffenheffing.
Aan het einde van het kalenderjaar volgt een eventuele nabetaling aan de verenigingen wanneer de gemiddelde marktprijs voor OPK, na aftrek van de inzamelkosten, onder de garantieprijs ligt.
Elk huishouden draagt bij aan de inzameling van OPK en de uitbetalingen vanuit de subsidieverordening, in de vorm van afvalstoffenheffing voor een eenpersoons- of meerpersoonshuishouden.

De verrekening van de kosten/opbrengsten van OPK met de inzamelaars is vanaf 2023 uitbesteed aan Omrin. De aanleiding hiervoor was het wegnemen van een deel van de onrechtmatigheid door de geldstromen van de OPK-inzameling via Omrin te laten verlopen en de subsidievergoedingen OPK door de gemeente te laten uitkeren. De raad is hiervan op de hoogte gesteld en heeft de Subsidieverordening Oud Papier en Karton en de nieuwe werkwijze op 21 april 2022 vastgesteld.

Op basis van aanvragen en vragen in het proces is in mei 2024, vanwege een betere uitleg van de algemene lijn van het beleid, het Uitvoeringsbesluit Afvalstoffenverordening nader geduid en verduidelijkt. Het collegebesluit is via de collegebesluitenlijst met de raad gedeeld.

Algemene uitvoering OPK-inzameling Tytsjerksteradiel

De inzameling van het OPK vindt plaats door aangewezen inzamelaars met eigen middelen (auto's met aanhanger, bestelbusjes) in combinatie met een container van Omrin of met kraakpersauto's van Omrin. Tabel 1 laat zien hoe in de dorpen het OPK wordt ingezameld.

Tabel 1 - Wijze van inzamelen in de dorpen (2024)

Dorp	Inzamelmethode	Inzamelfrequentie
Aldtsjerk (OBS Sinnehonk)	Eigen middelen + inzamelcontainer Omrin	1x per maand (11x per jaar)
Burgum (Wetterwille)	Kraakpersauto Omrin	1x per 4 weken (13x per jaar)
Earnewâld (Aldjierskommisje)	Eigen middelen + inzamelcontainer Omrin	1x per maand (11x per jaar)
Eastermar (VV Eastermar)	Eigen middelen + inzamelcontainer Omrin	1x per maand (11x per jaar)
Garyp (Voetbal+ Gymnastiek)	Kraakpersauto Omrin	1x per 4 weken (12x per jaar)
Gytsjerk (beide scholen)	Kraakpersauto Omrin	1x per 4 weken (13x per jaar)
Hurdegaryp (stichting steunfonds)	Kraakpersauto Omrin	1x per 4 weken (13x per jaar)
Jistrum (Joost Wiersma)	Eigen middelen + inzamelcontainer Omrin	1x per maand (12x per jaar)
Mûnein (OBS Kruirêd)	Eigen middelen + inzamelcontainer Omrin	1x per maand (11x per jaar)
Oentsjerk (OBSDe Opstap)	Kraakpersauto Omrin	1x per 4 weken (13x per jaar)
Ryptsjerk (CBS Alpha en dorpshuis Einekoer)	Kraakpersauto Omrin	1x per 4 weken (12x per jaar)
Sumar (Buurtvereniging)	Combinatie kraakpersauto Omrin en eigen middelen+ inzamelcontainer Omrin	1x per maand (11x per jaar)
Tytsjerk (OS De Romte)	Kraakpersauto Omrin	1x per 4 weken (12x per jaar)
Noardburgum	Minicontainer Oud papier en karton (240L), inzameling door gemeente	1x per 4 weken
Suwâld	Minicontainer Oud papier en karton (240L), inzameling door gemeente	1x per 4 weken
Wyns	Minicontainer Oud papier en karton (240L), inzameling door gemeente	1x per 4 weken

In 7 dorpen wordt met kraakpersauto's van Omrin ingezameld, in 5 dorpen met eigen middelen en met een inzamelcontainer van Omrin en 1 dorp maakt gebruik van een combinatie van kraakpersinzameling (dorp) en eigenmiddelen en met een inzamelcontainer van Omrin (voor buitengebied). In 3 dorpen in Tytsjerksteradiel (Wyns, Noardburgum en Suwâld) wordt het OPK door de gemeente met minicontainers aan-huis ingezameld.

Zoals vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit Afvalstoffenverordening worden, de opbrengsten naar rato van de OPK-opbrengsten in tonnen van de afgelopen 3 jaar verrekend met de beide inzamelaars die in hetzelfde inzamelgebied inzamelen - dit is in meerdere dorpen al jarenlang de werkwijze, momenteel bijvoorbeeld in Gytsjerk en voorheen in Oentsjerk - en wordt de uitvoering van de OPK-inzameling en de opbrengsten van het OPK 50/50 verdeeld. In Hurdegaryp worden de opbrengsten

verdeeld over diverse verenigingen en organisaties in het dorp. In andere dorpen als Garyp, Sumar en Ryptsjerk wordt in kleinere vorm een verdeling gemaakt tussen een of meerdere verenigingen.

Afname hoeveelheid OPK
In de inzamelresultaten van het OPK in de gemeente Tytsjerksteradiel, in Friesland en landelijk, laten zien dat de ingezamelde hoeveelheid OPK in totaal afneemt. Er worden minder kilo's per inwoner per jaar ingezameld. Dit zien we ook in de opbrengsten van OPK in de dorpen van onze gemeente. In tabel 2 wordt deze afnemende trend weergegeven.

Tabel 2 – Afnemende trend inzameling OPK door inzamelaars

Jaar	Tytsjerksteradiel		Friesland	
	Hoeveelheid ingezameld OPK (kg/inwoner/jaar)	Afname (%)	Hoeveelheid ingezameld OPK (kg/inwoner/jaar)	Afname (%)
2021	57,7		53,4	
2022	46,5	- 19,4%	47,5	- 11,0%
2023	39,7	- 14,6%	45,6	- 4,0%
Totale afname t.o.v. 2021:		**- 31%**		**- 14,6%**

Bron: OARS – cijfers gemeente Tytsjerksteradiel OPK

We zien dat de hoeveelheid OPK afneemt dat door inwoners per jaar aan de weg wordt gezet en door inzamelaars aan-huis wordt ingezameld. De daling van de hoeveelheid OPK die door inzamelaars wordt ingezameld daalt wel sterker dan in heel Friesland. Ten opzichte van 2021 wordt 31% minder OPK ingezameld in 2024. In 2024 zien we dat deze daling verder voorzet.